

काठमाडौं महानगरपालिकाका उपप्रमुख, नगर सभाका सदस्यहरू र कर्मचारी साथीहरू,
सर्वप्रथम काठमाडौं महानगरपालिका, नगरसभाको १७औं अधिवेशनमा उपस्थित सम्पूर्ण
महानुभावहरूलाई हार्दिक स्वागत गर्दछु ।

काठमाडौं महानगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को नीति तथा कार्यक्रम यस सम्मानित सभा
समक्ष पेश गर्न पाउँदा मलाई हर्ष र गौरवको अनुभूति भएको छ । म ज्ञात अज्ञात सहिदहरूप्रति
हार्दिक श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु । साथै, स्थानीय सरकारको सबलता र लोकतान्त्रिक शासन व्यवस्थाको
सुदृढीकरण गर्न योगदान गर्नुहुने सम्पूर्ण नेपाली दिदीबहिनी तथा दाजुभाईहरूमा सम्मान व्यक्त गर्न
चाहन्छु ।

गत आर्थिक वर्षमा नगरसभाले स्वीकृत गरेका नीति तथा कार्यक्रमबाट प्राप्त मार्गनिर्देशन र बजेटको
कार्यान्वयनबाट प्राप्त उपलब्धिको समीक्षा गर्दै आगामी आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रम प्रस्ताव
गरेको छु । काठमाडौंको ऐतिहासिकता, सांस्कृतिक सम्पदा र सहरी सभ्यताको त्रिवेणीबाट आगामी
आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ । परिवर्तित परिवेश र काठमाडौंवासीको
उत्कृष्ट चाहनालाई सम्बोधन गर्ने लक्ष्य राखी तयार गरिएको यस नीति तथा कार्यक्रमले समग्रतामा
मौलिक, ऐतिहासिक सांस्कृतिक, पर्यटकीय र सुशासनयुक्त महानगर निर्माण गर्ने कार्यमा सघाउ पुग्ने
कुरामा म विश्वस्त छु ।

आगामी आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को लागि नगरसभाको यस बैठकमा प्रस्तुत काठमाडौं
महानगरपालिकाको नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनबाट काठमाडौं महानगरपालिकालाई दिशानिर्देश
हुने अपेक्षा गरेको छु ।

नगरसभाका सदस्य महानुभावहरू,

अब म काठमाडौं महानगरलाई समावेशी, सुशासनयुक्त, प्रविधिमैत्री, सुरक्षित, वातावरणमैत्री र
नवप्रवर्तनमुखी स्मार्ट सहरको रूपमा रूपान्तरण गर्दै आर्थिक समृद्धि, सामाजिक न्याय, सेवा प्रवाहको
गुणस्तर अभिवृद्धि, सांस्कृतिक तथा सम्पदा संरक्षण र दिगो सहरी विकास सुनिश्चित गर्ने लक्ष्य सहित

आगामी आर्थिक वर्षको लागि प्रस्तावित नीति तथा कार्यक्रम सम्मानित नगरसभा समक्ष प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

- १ आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा कार्यान्वयन हुन बाँकी नीति तथा कार्यनीतिहरू र सम्पन्न हुँन बाँकी योजना तथा कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिईनेछ । आवधिक, रणनीतिक तथा क्षेत्रगत नीति तर्जुमालाई पूर्णता दिईनेछ ।
- २ संविधानको अनुसूची ८ र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ बाट प्राप्त अधिकारहरूको अधिकतम उपयोग गर्दै स्थानीय स्वायत्तता, न्याय र सुशासन सुदृढीकरणका लागि स्थानीय सतर्कता एकाई गठन, ई-कोटेसन प्रणालीको संचालन, Service Rating System संचालन साथै समयमै सेवा दिनुपर्छ भन्ने कानुनी बाध्यतालाई कार्यान्वयनमा ल्याउनका लागि आवश्यक कार्यक्रमहरू ल्याइनेछ ।
- ३ दीगो विकासका लक्ष्यहरूलाई स्थानीयकरण गरी स्वेच्छिक स्थानीयकरण मूल्यांकन गरिनेछ । यसका लागि आगामी आर्थिक वर्ष देखि बजेट विनियोजन प्रणालीलाई सोही अनुरूप कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- ४ स्थानीय उत्पादन, रोजगारी, उद्यमशिलता र लगानीमैत्री वातावरणलाई प्रवर्द्धन गर्दै समावेशी आर्थिक विकासको आधार सुदृढ गरिनेछ । एक वडा एक उत्पादन नीति, Incubation Center, समवेशिता लक्षित उद्यमशिलता अनुदान/विउ पूँजी कार्यक्रम, सहकारी सुधार योजना जस्ता कार्यक्रमहरूलाई थप परिस्कृत गर्दै निरन्तरता दिईनेछ ।
- ५ समानता, समावेशीकरण र सामाजिक न्यायमा महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, अल्पसंख्यक लगायत सबै नागरिकको सहभागिता र पहुँच सुनिश्चित गर्दै शिक्षा, स्वास्थ्य, सामाजिक सुरक्षा, संस्कृति र युवा सशक्तिकरणका माध्यमबाट समुन्नत र सभ्य समाज निर्माणका लागि आवश्यक कार्यक्रम ल्याइनेछ ।
- ६ "बालापनको रक्षा, भविष्यको सुरक्षा" कार्यक्रम मार्फत बाल संरक्षण प्रणालीको स्थापना गरि बाल अधिकारको पूर्ण सुनिश्चितता गरिनेछ । साथै हिंसा पीडित, जोखिममा परेका बालबालिका र विशेष संरक्षणको आवश्यकता भएका बालबालिकाका निम्ति अस्थायी संरक्षण गृह स्थापना गरी सञ्चालन ल्याइनेछ ।
- ७ सामुदायिक विद्यालयमा "स्पोर्ट्स एकेडेमी", डिजिटल कक्षा, STEM शिक्षा र उद्यमशीलता क्लब स्थापनाका साथै अपाङ्गता, अटिज्म र फरक क्षमता भएका विद्यार्थीहरूका लागि विशेष शिक्षण केन्द्र र पहुँच अनुकूल पूर्वाधार निर्माण गरी समग्र शैक्षिक सुधारका लागि कार्यक्रमहरू ल्याइनेछ । सार्वजनिक पुस्तकालय तथा खुल्ला अध्ययन केन्द्रको स्थापना गरिनेछ ।

- ८ बालबालिकाको समग्र शारीरिक, मानसिक तथा सामाजिक विकासका लागि प्रत्येक सामुदायिक विद्यालयमा गुणस्तरीय प्रारम्भिक बाल विकास (ECD) केन्द्रको स्थापना गरिनेछ। बालबालिकाको स्वास्थ्य, पोषण र प्रारम्भिक सिकाइको वातावरण सुनिश्चित गर्दै पोषणयुक्त आहाराको नियमित व्यवस्था, शिक्षक क्षमता अभिवृद्धि, बालमैत्री पूर्वाधार निर्माण तथा अभिभावक सहभागिता अभिवृद्धि कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ।
- ९ आधारभूत स्वास्थ्य सेवालाई सर्वसुलभ, गुणस्तरीय र प्रविधिमैत्री बनाई सबै नगरवासीसम्म पुऱ्याउने, स्वास्थ्य पूर्वाधारको विकास, जनशक्ति व्यवस्थापन, रोकथाममुखी कार्यक्रम, मानसिक स्वास्थ्य, पोषण, आयुर्वेद चिकित्सालाई प्रवर्तन गर्दै दीगो र समावेशी स्वास्थ्य प्रणाली निर्माणका लागि आवश्यक कार्यक्रम प्रभावकारी बनाई “स्वास्थ्य शहर” बनाउनका लागि आवश्यक कार्यक्रमहरू कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ।
- १० काठमाडौं महानगरको मौलिक कला, संस्कृति, भाषा र सम्पदाको संरक्षण, पुनःस्थापना तथा नवप्रवर्तन मार्फत डिजिटल प्रविधिको उपयोग, सामुदायिक सहभागिता, “लाइभ हेरिटेज” अनुभव, रात्रीकालिन पर्यटन र वातावरणमैत्री जस्ता कार्यक्रम मार्फत् पर्यटकीय पूर्वाधार प्रवर्द्धन गरी, सांस्कृतिक पर्यटनलाई स्थानीय रोजगारी, शिक्षा र अन्तर्राष्ट्रिय बजारसँग जोड्दै क्रमशः समृद्ध सांस्कृतिक अर्थतन्त्र निर्माणमा जोड दिइनेछ ।
- ११ जलवायु संकट र फोहोर व्यवस्थापनलाई दीर्घकालीन समाधान गर्न “Zero Waste City” अभियान, Source Segregation, Waste-to-Energy, सामुदायिक पुनः प्रयोग केन्द्र, शहरी वन जस्ता अवधारणाहरूको कार्यान्वयन र नागरिक सचेतनामूलक कार्यक्रम मार्फत नवप्रवर्तनलाई प्राथमिकतामा राख्दै वातावरणमैत्री र दीगो सहरी विकास प्रणाली निर्माणका लागि कार्यक्रमहरू ल्याइनेछ ।
- १२ विपद् व्यवस्थापनको लागि पूर्व तयारी, प्रतिकार्य र पुनर्स्थापनालाई समग्ररूपमा समेट्दै भू-सूचना प्रणाली (GIS) स्थापना, खुला ठाउँ संरक्षण, Emergency Operation Center को संचालन, निजी क्षेत्र र नागरिक समाजसँग सहकार्यजस्ता नवप्रवर्तनात्मक उपायमार्फत मानव केन्द्रित, प्रविधिमैत्री एकीकृत विपद् व्यवस्थापन प्रणाली निर्माण गरिनेछ। सामुदायिक आपतकालीन टोली, भवन बीमा र STP जडान विस्तार गरिनेछ। डुबान समस्या समाधान, आगलागी नियन्त्रण, भूकम्प जस्ता जोखिम व्यवस्थापनका लागि आवश्यक कार्यक्रमहरू ल्याइनेछ।
- १३ प्रविधि, संस्कृति र जीवनशैलीको संगम मार्फत महानगरलाई डिजिटल युगको “स्मार्ट सिटी” तथा अन्तर्राष्ट्रियस्तरको गन्तव्यका रूपमा विकास गर्न, IT हब, Co-working Space, डिजिटल नोम्याड फ्रेन्डली

पूर्वाधार, बहुभाषिक सूचना प्रणाली निर्माण तथा विकास गरिनेछ । साथै किफायती जीवनशैलीको प्रवर्द्धन गर्दै महानगरलाई फिल्म सिटी रूपमा विकास, धार्मिक/आध्यात्मिक पर्यटन प्रवर्धन र 'Live, Work & Explore Kathmandu' जस्ता अभियानमार्फत काठमाडौँलाई नवप्रवर्तन, अध्यात्म, पर्यटन र जीवनशैलीको आकर्षक केन्द्र बनाइनेछ ।

- १४ संयुक्त राष्ट्र संघको Smart & Inclusive City मापदण्ड, ISO 37122 Smart City Indicators, तथा संघीय मापदण्ड अनुसार “Smart City” का लागि आवश्यक पूर्वाधार निर्माणलाई प्रथमिकता दिइनेछ । “Cosmopolitan City” घोषणाका लागि आवश्यक मापदण्डहरू क्रमिक रूपमा पूरा गरी संघीय सरकारसँग आवश्यक पहल गरिनेछ । स्मार्ट सहरहरूको अन्तर्राष्ट्रिय सञ्जालमा सहभागी हुँदै काठमाडौँलाई Sister City सम्बन्ध विस्तार, अन्तर्राष्ट्रियस्तरको कार्यक्रममा साझेदारी तथा असल अभ्यासको आदानप्रदान गरी अन्तर्राष्ट्रियकरण गरिनेछ ।
- १५ बालबालिका, युवा तथा परिवार लक्षित खेल मैदान, सामुदायिक मनोरञ्जन केन्द्र, खुला व्यायामस्थल र विशेष आवश्यकता भएका व्यक्तिका लागि Inclusive Recreation Zone निर्माण गरिनेछ । साथै ज्येष्ठ नागरिकको पहुँच, सुरक्षा र सम्मान सुनिश्चित गर्न "Senior Citizen Friendly Zone", बहुउपयोगी सेवा केन्द्र, नियमित स्वास्थ्य परीक्षण तथा ज्येष्ठ नागरिक सम्मान कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- १६ स्थानीय खाद्य सुरक्षाको सुदृढीकरण, स्वच्छ तथा व्यवस्थित हाटबजार सञ्चालन, होटल-रेष्टुरेन्ट होस्टेल तथा खाद्य व्यवसायहरूको गुणस्तरीय सेवा सुनिश्चित गर्न नियमित अनुगमन, दर्ता र मापदण्डमा आधारित नियमन प्रणाली लागू गरिनेछ । अन्य पालिकाहरूसँग MoU गरी Agropooling तथा Metromart कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ, जसबाट सुरक्षित, स्वदेशी र ताजा खाद्य आपूर्ति सुनिश्चित गर्दै “Safe Food Kathmandu” अभियानमार्फत उपभोक्तासम्म गुणस्तरीय खाद्य वस्तु आपूर्तिका लागि प्रबन्ध मिलाइनेछ ।
- १७ सार्वजनिक सुरक्षाको लागि नगर प्रहरीको क्षमता अभिवृद्धि, स्मार्ट गस्ती प्रणाली, CCTV विस्तार, रात्रीकालीन निगरानी प्रणाली तथा डिजिटल रिपोर्टिङ प्रणाली विकास गरिनेछ ।

१८ हाल संचालन मा रहेका PPP मोडलमा संचालित आयोजनाहरूको कार्यान्वयन प्रभावकारिता अध्ययन तथा सम्झौताहरूको समयानुकूल पुनरावलोकन गरिनेछ। पूर्वाधार विकास, सेवा प्रवाह र नवप्रवर्तनात्मक कार्यक्रमहरूमा निजी क्षेत्रको दक्षता, पूँजी र प्रविधिको उपयोग गर्न सार्वजनिक-निजी साझेदारी (PPP) नीति तयार गरी पारदर्शी प्रक्रिया र स्पष्ट मापदण्डका आधारमा PPP मोडलमार्फत सहकार्य गरिनेछ।

१९ दिगो, समावेशी र प्रविधिमैत्री सहरी पूर्वाधार निर्माणका लागि डिजिटल नक्सांकन, सेवा बिन्दुहरूको लागि आफ्नै पूर्वाधार, स्मार्ट सडक तथा ट्राफिक प्रणाली, खुला चोक र पैदलमैत्री क्षेत्र विकास, भूमिगत तथा एकीकृत संचार प्रणाली बिस्तार, स्मार्ट स्ट्रीट लाइट जडान, साना सहरी पार्क निर्माण, नविनतम निर्माण प्रविधिको प्रयोग, One-Door Construction Approval प्रणाली र सामुदायिक सहभागितामा आधारित योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गरी सुरक्षित र व्यवस्थित काठमाडौं निर्माणमा जोड दिइनेछ ।

अन्त्यमा,

प्रस्तावित नीति तथा कार्यक्रमको पूर्ण कार्यान्वयन गर्न आवश्यक पर्ने कार्यक्रम र बजेट यसै सभाबाट स्वीकृत भए बमोजिम हुने व्यहोरा जानकारी गराउँदै नीति, कार्यक्रम तथा बजेट पूर्ण रूपमा कार्यान्वयन गर्न हामी सबैको सामूहिक प्रतिवद्धता र सोही बमोजिमको क्रियाशीलता आवश्यक हुन्छ ।

महानगरवासी, नागरिक समाज, विभिन्न तहका सरकारका निकाय, निजी क्षेत्र, महानगरपालिकाका जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरूको निरन्तर सहयोग, समन्वय र सक्रिय सहभागिताको अपेक्षा गर्दै हालसम्म प्राप्त साथ, सहयोग र समन्वयको लागि हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु ।

धन्यवाद ।